

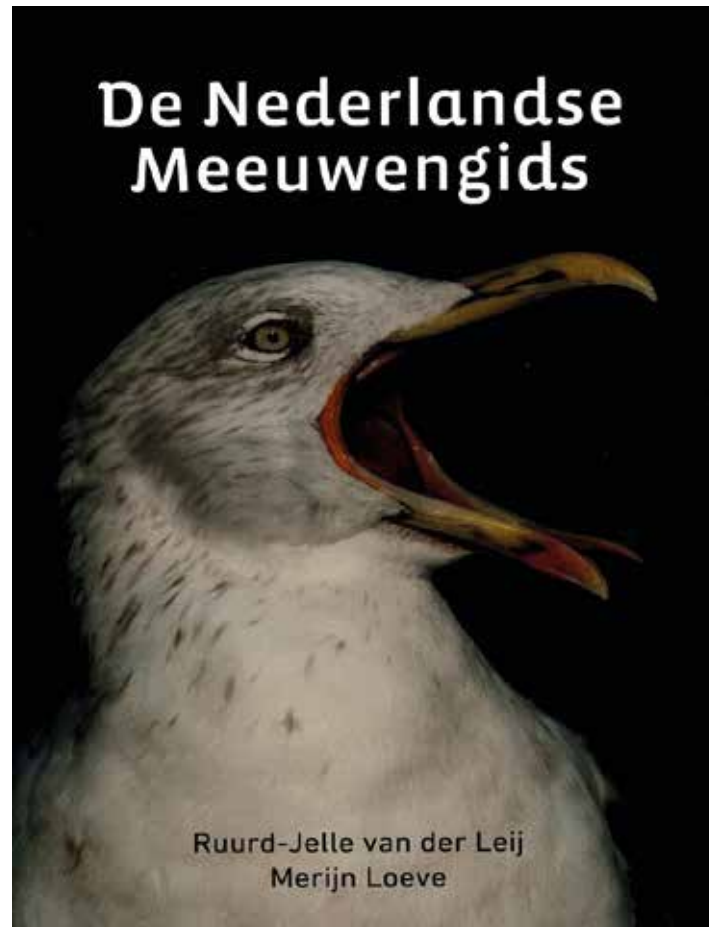
Ruurd-Jelle van der Leij & Merijn Loeve 2019

De Nederlandse Meeuwengids

Uitgave Ruurd-Jelle van der Leij. Zachte kaft, 144 pagina's, 210 x 150 mm, circa € 26,-. ISBN 978 90 9031477 8

Wat een leuk initiatief! In maart van dit jaar verscheen deze Eerste Nederlandse Meeuwengids, een fraai en handzaam boekje, volgens de makers bedoeld als eerste kennismaking met meeuwen, maar ongetwijfeld ingegeven door een forse verzameling fantastische meeuwenfoto's 'op de plank'. Het is dus bedoeld voor een beginnende vogelaar die meeuwen moeilijk op naam kan brengen door de hoeveelheid aan soorten, kleuren en kleden. Bijna alle foto's, in totaal een kleine tweehonderd, zijn gemaakt door de eerste auteur, maar er zijn ook foto's opgenomen van de tweede auteur en negen anderen.

De gids bespreekt de twaalf bij ons meest voorkomende soorten en dat is inclusief de toch wel wat lastigere pontische en geelpootmeeuw, beide algemener dan ooit gedacht maar in het verleden veel over het hoofd gezien. De zeldzaamste soorten die ook een plekje in het boek hebben gekregen zijn grote en kleine burgemeester. Na introductie, voorwoord (van natuurfilmer Ruben Smit) en (overbodige) leeswijzer komen korte en hier en daar wat rommelige hoofdstukken 'determineren', 'hybriden' (met slechts één foto van een 'mogelijke hybride') en 'meer informatie' aan bod. De hoofdmoot van het boek is natuurlijk de soortbesprekingen, bij elkaar 110 pagina's. Elke soort start met een korte behandeling van de status in Nederland en, belangrijker, foto's van adult in zit en in vlucht (alle soorten zijn hier in zomerkleed afgebeeld, behalve kleine burgemeester). Daarna komen achtereenvolgens juveniel, eerste-winter, tweede-winter/adult en indien van toepassing derde-winter en vierde-winter/adult aan bod, afhankelijk van of het een 'kleine meeuw' of een 'grote meeuw' betreft. Elke categorie is voorzien van een of meer foto's en een korte tekst met de kopjes 'indruk', 'kop', 'vleugel', 'staart' en 'poten'. De foto's zijn van hoge kwaliteit, een genot om naar te kijken. Er zijn foto's gekozen waarop de vogels steeds in min of meer dezelfde houding staan afgebeeld: een in zit en een of meer in vlucht in bovenaanzicht, wat vergelijking van bijvoorbeeld de tekening op de vleugelpunt bij de grote meeuwen vergemakkelijkt. Alleen van dwerg- en pontische meeuw is ook de ondervleugel zichtbaar. Dat is consequent en begrijpelijk maar jammer, want een beginner – voor wie de gids is bedoeld – zal moeite hebben een dwergmeeuw van een kokmeeuw te onderscheiden en dan was het handig geweest om de geheel anders getekende ondervleugel van die eerste ook te zien. Natuurlijk staat die in een 'gewone' vogelgids, maar het toch prettig geweest de zaak hier compleet te hebben. Ook een vergelijking van ondervleugels van pontische met die van kleine en grote mantel en zilver- en geelpootmeeuw was nuttig geweest en hetzelfde geldt voor zwartkop- en stormmeeuw. De verschillen worden wel in de tekst genoemd. Misschien een idee om in een volgende druk foto's van deze soorten naast elkaar in dezelfde houding afbeelden?

INHOUDELIJK Door de snelle rui heeft de geelpootmeeuw in de tweede winter al veel adultachtige veren. De rugveren en delen van de vleugel zijn al adult grijs. Opvallend zijn de bruine veren op de vleugel, die vaak twee banen over de vleugel vormen. De donkere, oudere veren steken af tegen de grijze, nieuwe veren.

KOP Hoekige en vierkante kop, vrijwel altijd wit met soms wat streping in de winter. De vierkante, stompe snavel is vooral in de basis geel, met vaak een zwarte punt of band. Het donkere oog wordt langzaam lichter en vaak is de adulte, rode oogring ook al aanwezig in dit kleed.

VLEUGEL De volwassen gekleurde mantel die op de rug ontstaat, loopt door in de dekveren. Meer dan bij andere meeuwensoorten ontstaat door gedeeltelijke najaarsrui een grijze baan in de bruine vleugel. De handpennen zijn vaak erg donker. De tertials zijn nog steeds donker en daardoor opvallend. De witte rand van deze tertials is vaak breed en foezelig en niet meer zo strak als bij de juveniel en eerste winter vogel. Vaak zijn enige tertials al geruid voor de adulte, grijze tertials met witte toppen.

STAART De scheiding tussen de zwarte staartband en de witte staartbasis is meer foezelig en rommelig. Er is veel wit, met relatief weinig zwarte streping en stippen.

PIETEN Vaak al geel. Soms is er een overgangskleur tussen roze en geel.

80 GEELFOOTMEEUW TWEEDE WINTER

Zoals altijd zijn ook bij dit boek wel wat opmerkingen te maken. Ik zie bijvoorbeeld altijd graag een datum en plaats bij een foto, en waarom wordt er in de zeer korte literatuurlijst (acht referenties plus twee websites) wel verwezen naar bijvoorbeeld de vogelatlas van sovon, maar niet naar de reeksen meeuwendeterminatieartikelen die door de jaren heen in Dutch Birding zijn verschenen? Dit zijn natuurlijk details en zowel het initiatief als de uitvoering verdienen lof en hopelijk navolging (een steltloperfoto-gids in een dergelijk format zou erg leuk zijn).

De doorgewinterde zeetrekter of andere ervaren vogelaar zal niet veel opsteken van dit boek, zoals ook al door de auteurs wordt geïmpliceerd, maar het is een prachtig kado voor vriendin of neefje die maar niet snapt wat er zo leuk is aan meeuwen kijken.

Guido Keijl, Castricum (g.o.keijl@casema.nl)

[verschenen 13 mei 2019]